

PROGRAMA DE METODOLOGIA DE LES CIÈNCIES SOCIALS

FACULTAT DE CIÈNCIES POLITIQUES I SOCIOLOGIA

CURS 89-90

Prof. Teresa TORNES

PROGRAMA DE METODOLOGIA DE LES CIENCIES SOCIALS

Professora: Teresa TORNS

I.- INTRODUCCIO

Tema 1: ELS PROBLEMES DEL CONEIXEMENT I LES CIENCIES SOCIALS

1.1.- El coneixement i els seus problemes. Les representacions de la realitat. El problema del llenguatge. El problema de la certesa.

1.2.- El coneixement de la realitat social. Diferents aproximacions al conèixer. El coneixement del món del sentit comú. El coneixement especialitzat.

1.3.- El coneixement científic. Diferències amb altres formes de coneixement. La objectivitat. La perspectiva del subjecte. Els valors.

1.4.- Els diversos àmbits de les ciències socials: la sociologia i la ciència política; l'antropologia, la demografia, l'economia i la psicologia; la història, l'art i el dret.

Tema 2: LA CIENCIA. LES PROPOSTES ELABORADES DES DE LA FILOSOFIA DE LA CIENCIA

2.1.- El debat sobre la ciència. La tradició galileana i la tradició aristotèlica. Els criteris de demarcació entre ciència i no ciència.

2.2.- Les qüestions del mètode. Inducció i verificació. Popper i el falsacionisme. La revisió del racionalisme crític.

2.3.- Kuhn i el concepte de paradigma. Les revolucions científiques. "Ciència normal" i "ciència extraordinària". L'anarquisme epistemològic de Feyerabend.

2.4.- La tradició francesa en la història i la filosofia de la ciència. Bachelard i la noció de ruptura i d'obstacle epistemològic. Les aportacions més recents al debat sobre la ciència.

Tema 3: LA PROBLEMÀTICA DE LA CIENCIA A LES CIENCIES SOCIALS

3.1.- La fonamentació científica de les ciències socials. Els pioners: positivisme versus historicisme.

3.2.- Criteris de demarcació entre ciències naturals i ciències socials. Ciències nomotètiques i ideogràfiques. Ciències experimentals i no experimentals.

3.3.- Els paradigmes clàssics de les ciències socials: l'aproximació dialèctica de Marx; "les regles del mètode" de Durkheim; la "Verstehen" i el "tipus ideal" de Weber.

3.4.- La confrontació del racionalisme crític i la teoria crítica. La disputa Popper/Adorno i els seus epígons.

3.5.- Nous aspectes de la problemàtica a l'actualitat. Intenció versus explicació. Giddens i les noves regles del mètode.

II.- METODOLOGIA

Tema 4: LA METODOLOGIA CIENTIFICA

4.1.- Què és i què no és metodologia. Contextos del terme metodologia. Mètode, mètodes, metodologia.

4.2.- Conceptes metodològics bàsics: Abstracció. Definició. Deducció. Inducció. Analogia.

4.3.- Característiques del mètode científic. Alguns problemes: L'experimentació, l'establiment de la causalitat.

Tema 5: LA METODOLOGIA A LES CIENCIES SOCIALS

5.1.- L'especificitat de les ciències socials. Lo social i lo sociològic. El problema social i la problematització de la normalitat.

5.2.- Nivells de reflexió: epistemològic, metodològic, tecnològic. Els obstacles epistemològics a les ciències socials.

5.3.- La relació entre teoria i pràctica. La neutralitat i el compromís del científic social. El polític, el científic i l'enginyer social.

5.4.- Algunes qüestions d'actualitat. La fascinació pel mètode i el context de justificació. El fals debat entre lo quantitatiu i lo qualitatiu.

III.- LA INVESTIGACIÓ A LES CIÈNCIES SOCIALS

Tema 6: LA INVESTIGACIÓ COM A PROCES COMPLEX

6.1.- La construcció de l'objecte d'estudi. La conceptualització teòrica i l'elaboració de la mesura. El dimensionament significatiu de l'objecte.

6.2.- Els problemes de la observació. La falàcia del registre neutre. La qüestió de la perspectiva del subjecte i la modificació d'allò que s'observa.

6.3.- La construcció del marc teòric. Les dades i la seva generalització. La formació i definició dels conceptes fonamentals.

6.4.- La sistematització de les primeres explicacions. La seva inserció en el marc teòric. Les primeres hipòtesis.

6.5.- La delimitació de les variables. Els tipus de variables. La seva operacionalització: indicadors i índexs.

BIBLIOGRAFIA DE METODOLOGIA DE LES CIENCIAS SOCIALS

- ADORNO, T.H. i altres.- La disputa del positivismo en la sociología alemana, Barcelona, Grijalbo, 1973
- BACHELARD, B.- La formación del espíritu científico, Buenos Aires, Siglo XXI, 1974 (3a ed).
- BELTRAN, M.- Ciencia y Sociología, Madrid, CIS, 1988 (2a ed).
- BOUDON, R. - La crisis de la sociología, Barcelona, Laia, 1974
- BOUDON, R. - La lógica de lo social, Madrid, Rialp, 1981
- BOUDON, R.- LAZARSELD, P.- Metodología de las ciencias sociales, 3 vol., Barcelona, Laia, 1979 (2a ed).
- BOURDIEU, P. - Cosas dichas, Buenos Aires, Gedisa, 1988
- BOURDIEU, P. i altres - El oficio de sociólogo, Madrid, Siglo XXI, 1976
- BUNGE, M.- La investigación científica, Barcelona, Ariel, 1972
- CHALMERS, A.F. - Qué es esa cosa llamada ciencia, Madrid, Siglo XXI, 1987 (5a edició)
- DURKHEIM, E. - Las reglas del método sociológico, Buenos Aires, La Pleyade, 1976
- DUVERGER, M.- Métodos de las ciencias sociales, Barcelona, Ariel, 1962
- FEYERABEND, P. - Contra el método, Barcelona, Orbis-Ariel, 1984
- GARCIA BORRON, J.C.- La filosofía y las ciencias. Métodos y procederes, Barcelona, Crítica, 1987
- GARCIA FERRANDO, M.- Sobre el método, Madrid, CIS, 1980
- KUHN, T.K.H.- La estructura de las revoluciones científicas, México, F.C., 1977 (2a ed).

- LAKATOS, I.-MUSGRAVE, A.- La crítica y el desarrollo del conocimiento, Madrid, Grijalbo, 1975
- MARDONES, J.Ma - URSUA, N. - Filosofía de las Ciencias Humanas y Sociales, Barcelona, Fontamara, 1983 (2a ed).
- MARX, K.- Introducción a la crítica de la Economía Política, Córdoba, Pasado y Presente, 1970 (3a ed).
- PEREZ DE LABORDA, A.- La ciencia contemporánea y sus implicaciones filosóficas, Madrid, Cincel, 1985.
- PIAGET, J. i altres - Tendencias de investigación en las ciencias sociales, Madrid, Alianza, 1975
- POPPER, K. - La lógica de la investigación científica, Madrid, Tecnos, 1973.
- REYES, R.- Filosofía de las Ciencias Sociales, Madrid, Libertarias, 1988
- VON WRIGHT, G.H. - Explicación y Comprensión, Madrid, Alianza, 1979
- WEBER, M. - Sobre la teoría de las ciencias sociales, Barcelona, Península, 1971

OBRES DE REFERENCIA GENERAL

- BERNAL, J.D. - Historia social de la ciencia, 2 vols. Barcelona, Península, 1968
- FERRATER MORA, J. - Diccionario de Filosofía, 4 vols., Madrid, Alianza, 1979
- GEYMONAT, L. - Historia de la filosofía y de la ciencia, 3 vols. Barcelona, Crítica, 1985
- REYES, R.(dtor.) - Terminología crítico-social, Barcelona, Anthropos, 1988